

Ebaseaduslikud ümberehitustööd ja kehv ventilatsioon põhjustavad gaasiõnnetusi

LAURI KOOL,

päästeameti kommunikatsiooniosakond

Aasta 2016, Põhja-Tallinn, Erika tänav. Paari-kuuse vahega toimus selle tänava kuuendas majas kaks gaasiõnnetust, mis nõudsid kahe lapse elu. Traagilisele sündmusele järgnesid arutelud teemal, kas gaasikatlad on ohtlikud? Kuidas selliseid õnnetusi vältida ja küsimus, mis alati esile kerkib: kes vastutab?

Uurimise käigus selgus, et mõlemal korral oli õnnetuse põhjustaja vingugaas. Ühel puhul oli häiritud gaasiseadmele värske õhu pealevool, mistõttu toimus seadmes mittetäielik põlemine ja seade hakkas eritama vingugaasi. Teisel puhul oli suitsulõõri puhastusluuk jäänud lahti, mistõttu pääses teise korteri gaasiseadmest lähtunud põlemisgaasid naaberkorterisse.

Selliste õnnetuste toimumist võib pidada erakordseks – tehnilise järelevalve amet (TJA) on kogunud gaasiga seotud intsidentide statistikat

kaheksa aastat ja selle aja jooksul ei ole analoogseid juhtumeid olnud.

Kõige tüüpilisemad kodutarbija gaasiseadmed on gaasiveesoojendi, -pliit ja -katel. TJA andmetel on kõige sagedamini väljakutsed gaasiavariilistele olukordadele seotud gaasilekke või -lõhnaga. Piirkondade lõikes toimub kõige enam avariisid Tallinnas ja Ida-Virumaal. Eramajadega on olukord suhteliselt hea – seal on spetsiaalsed katlaruumid. Probleem on pigem gaasiseadmetega, mis inimestel korterites ja vannitubades on.

Kas gaasiseadmed on ohtlikud?

Pärast Erika tänava õnnetusi tekkis paljudel küsimus: kas gaasiseadmed on ohtlikud? Kõik eksperdid kinnitavad, et tänapäevased gaasikatlad on ohutud ning erilist riski õige paigalduse ja kasutamise korral ei ole. Tähelepanu tuleb pöörata torustikule, mille kaudu gaas katlasse jõuab. Tuleb veenduda, et ei oleks mingisuguseid lek-

keid. Kui gaas on edukalt katlasse jõudnud, siis seal hoolitseb edasise eest automaatika. Kaas-aegsed seadmed on varustatud anduritega, mis reguleerivad kogu katla tööd. Kui kasvõi üks andur annab veateate, siis koheselt suletakse gaasi etteanne.

Gaasiseadmeid on erinevat tüüpi ja erinevate tööpõhimõtetega. Õnnetused on toimunud peamiselt sellist tüüpi kateldegaga, mis sõltuvad õhust, see tähendab, et töötamiseks vajaliku õhu saavad nad ruumist.

Põhjused, miks gaasiseadmetega õnnetusi juhtub, on mitmeid. Üks põhjus on majade soojustamine. Erika tänava majaga sarnast tüüpi hooned on algselt ehitatud loomuliku ventilatsiooniga – õhuvahetus toimub läbi välisseinte ebatiheduste, läbi puitakende pilude jm. Nõukogude ajal teostati sellistes majades regulaarset kontrolli, kontrolliti tervet süsteemi, nii seadmeid kui suitsulõõre ja ka gaasipliite. Sellega elimineeriti juhuslike õnnetuste juhtumine.

Täna on olukord selline, kus paljud majad on soojustatud, vahetatud aknad, tehtud omavolilisi ümberehitustöid: gaasiseadmeid ühendati ümber teistesse, selleks mitte ettenähtud lõõridesse. Sageli paigaldati gaasiseade kinnisesse kappi. Aja jooksul ummistusid suitsulõõrid. Sellega on loodud olukord, kus põlemisõhk jääb korterisse.

Selleks et gaasiseadmed saaksid ohutult ja korrektselt töötada, peab paigaldusruumis olema tagatud õhuvahetus. Juhul, kui seade on vannitoas, siis peab lae all olema ventilatsioonirest ventkanalisse ja ukse all õhuava, mille kaudu gaasiseadme põlemiseks vajalik lisaõhk vannituppa pääseb. Mõnikord sellega ei arvestata ja paigaldatakse remondi käigus uus vannitua uks, milles pole värske õhu juurdepääsu avasid.

Kui korteri avatud pind on väiksem kui 40 m², siis tuleb korteri välispiirettesse teha ava, kustkaudu saab õhk siseneda kasvõi läbi erinevate ruumide sellesse kohta, kus katel asub.

Selleks, et ennetada gaasisüsteemidega tekkinud õnnetusi, on vajalik läheneda korrusmaja ventilatsioonile ja gaasisüsteemidele terviklikult. Oluline on kontrollida nii gaasiseadmeid kui ka ventilatsioonisüsteeme. TJA poolt läbi viidud uuringud on murettekitavad – ligi pooltel uuritud korteritest oli puudulik ventilatsioonisüsteem.

Wineco OÜ on ettevõtte, mis tegeleb gaasija ventilatsioonisüsteemide auditite läbiviimisega. Ettevõtte juhatuse liige Martin Mõts märkis, et teemat puudutav üldine teadlikkus on väga madal nii elanikkonna kui riiklike institutsioonide seas.

„Liiga tihti on ühistute ja elanike seas läbivõetavaid mõtteid – aga oleme ju nii koguaeg elanud ja siamaani ei ole meiega midagi juhtunud. Probleem seisneb aga selles, et mida enam aeg edasi, seda rohkem renoveerivad elanikud omavoliliselt kortereid, mille tagajärjel jäetakse tähelepa-

TÄHTIS TEADA

- ▶ Vannitua või köögi, kus gaasiseade töötab, ukse all peab olema õhutusrest.
- ▶ Kui elate korrusmajas, veenduge, kas hoone ventilatsioon toimib piisavalt.
- ▶ Kui lagi on kollane või pruunikas, on probleemid korstnalõõri tõmbes.
- ▶ Gaasiseadmete rikke puhul lülitage seade välja ja kutsuge kohale pädev gaasifirma tehnik.
- ▶ Kui plaanite oma eluaseme ümberehitust, kooskõlastage ehitusprojekti kindlasti vastavate ametkondadega. Just kooskõlastamata ehitustööde käigus muutub sageli ka gaasiseadme töökeskkond, mis võib viia vingugaasi tekkeni ruumis.
- ▶ Õige režiimiga põlemise puhul on gaasileek sinine, kui leek on kollane, on see ohumärk.

nemata tervikpilt. Näiteks oleme korduvalt avastanud, et elanike omavoliliste vannitua renoveerimiste käigus on suunatud enda gaasikatlast tulenevad heitgaasid naabri vannituppa. On ette tulnud juhtumeid, kus korteriühistu mõistab olukorra tõsidust, kuid elanike teadmatuses tingitult ei tehta ühistuga olukorra parandamiseks piisavalt koostööd,” selgitas Mõts.

Päästeameti päästetöö osakonna ekspert Ivar Frantsuzov rõhutas, et inimesed peaksid kindlasti andma oma maja ühistu liikmetele teada, kui neile tundub, et majas käib kahtlane ehitustegevus. Sel juhul saab kontrollida, kas töid teevad spetsialistid ja kuidas lahendatakse ventilatsiooni- ja gaasisüsteemide probleeme.

Kas vastutab omanik või ühistu?

Gaasiseadmetele ja -paigaldistele kehtestatud nõuete ja ohutuse tagamise eest vastutab alati

omanik. Korterisiseste seadmete puhul on selleks korteriomaniik, ühiskasutuses olevate seadmete puhul vastutavad kõik korteriomaniikud ühiselt. Igasugune korterisisene gaasitöö tuleb kooskõlastada kortermaja kaasomanike ja korteriühistuga.

Kasutuses olevate gaasiseadmete ja -torustike tehnilise seisukorra ja kasutamise nõuetele vastavuse kontrollimiseks on soovitatav tellida audit. Gaasipaigaldisele, mis on üle 15 aasta vana ja asub kortermaja ühiskasutuses olevates ruumides, tuleb teostada audit ja seda korrata hiljemalt iga nelja aasta järel. TJA rõhutab, et gaasitööde tegemiseks peab olema määratud gaasitööde eest vastutav isik, kelle kompetentsus peab olema tõendatud, tal peab olema erialane ettevalmistus, vähemalt kaheaastane töökogemus gaasitöö tegemisel. Gaasitööde teostaja saab valida majandustegevuse registrist.

Iga gaasi- ja ventilatsioonisüsteem vajab ka regulaarset hooldust. Selleks tuleks kindlasti kohale kutsuda spetsialist, kel oma oskuste tõestamiseks on ette näidata ka litsents, oskamatu hooldusega võib katla pigem ära rikkuda.

Tavaliselt kipuvad inimesed mõtlema hooldusele kütteperioodi algul, kuid tegelikult on see kõige ebasobivam aeg, sest siis on järjekorrad pikad. Seadme seisukohast pole aga vahet, millal hooldada. Korralikult hooldatud gaasikatla eluga on umbes 15 aastat.

Mis on vingugaasiandur?

Alates järgmisest aastast peab vingugaasiandur olema eluruumis, kuhu on paigaldatud korstnaga ühendatud gaasiseade. TJA hinnangul on selliseid majapidamisi Eestis umbes 20 000, peamiselt asuvad need Tallinnas, Tartus ja Ida-Virumaal. Andur ei ole kohustuslik, kui tehniliste ja ehituslike abinõudega on välistatud vingugaasi teke ja ruumi sattumine.

Vingugaasi olemasolu inimene tajuda ei suuda. Vingugaasimürgistuse tunnusteks on peavalu, peapööritus või väsimus. Pikemaajalisem viibimine madala vingugaasikontsentratsiooniga siseruumis võib soodustada ka näiteks infarkti ja insuldi riski ning halvendab otustus- ja keskendumisvõimet. Kõrge vingugaasikontsentratsiooniga õhu sisse hingamine on aga eluohtlik.

Kui eluhoonesse lekib vingugaasi, annab andur häiresignaali. Ivar Frantsuzov päästeametist selgitas, et sel juhul tuleb kiiresti avada aknad, uksed ja ruum korralikult tuulutada. Vingugaasianduri paigaldamine on ühekordne kulu ja selle keskmine tööiga on kuni kümme aastat. Ekspert rõhutas, et niiskettesse ruumidesse sobivad niiskuskindlad andurid. Anduri paigaldamisel tuleb järgida tootja paigaldusjuhiseid. Soovitav on andur paigaldada umbes rinna kõrgusele. Mõnevõrra üllatav võib tunduda, et vingugaasianduri võiks paigaldada ka rõdule, juhul kui see on kinni ehitatud ja rõdul on gaasigrill, nimelt võib gaasi lekkida ka balloonist või ühendusvoolikust. Ettevaatlik peab olema gaasiballooni transportimisel auto pakiruumis. On olnud juhusid, kus gaas on immitsenud välja ja täitnud auto salongi.

Kuigi õigusaktiga on see hetkel kohustuslikuks tehtud üksnes gaasikütte puhul, siis samamoodi võib vingugaas tekkida ka muu kütuse põlemisel. Seetõttu on mõistlik paigaldada vingugaasiandur igasse sellisesse eluruumi, kus asub põlemisprotsessiga seade (näiteks ahi või kamin) ja kus võib seetõttu vingugaasi tekkida ja ruumiõhku sattuda.

Vingugaasiandurid on kallimad kui suitsuandurid, mistõttu tasuks mõelda, kuidas ühistud saaksid andurite hankimisel öla alla panna.

Artikli ilmumist toetab Päästeamet projekti „Tuleohutus kortermajas - teavituseprogrammi korteriühistutele 2017” raames.